

บทรายการวิทยุฟันทอล์ค

เรื่อง ฟันหลุดจากเบ้าฟัน

ผู้เขียนบทความ ทันตแพทย์ไพศาล รัตนเรืองวิโรจน์

ฟันหลุดจากเบ้าฟัน (Avulsion) อาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น อุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาท การเล่นกีฬา โดยส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นกับฟันหน้าบน และมักพบในเด็กช่วงอายุ 7-11 ปี เนื่องจากเป็นวัยที่มีกิจกรรมที่ค่อนข้างจะโลดโผน รวมถึงการที่มีโครงสร้างของเนื้อเยื่อหุ้มรากฟันที่ยังไม่แข็งแรง การต้านแรงกระแทกได้น้อย ซึ่งส่งผลให้ฟันหลุดได้ง่าย

ในกรณีที่ฟันเป็นฟันน้ำนม จะไม่แนะนำให้ใส่กลับเข้าไปในเบ้าฟัน เนื่องจากจะส่งผลให้เกิดอันตรายต่อหน่อฟันแท้ที่อยู่ข้างใต้ได้ จึงควรเก็บฟันแล้วพบทันตแพทย์โดยด่วนเพื่อตรวจอย่างละเอียด

ในกรณีที่มีฟันแท้หลุดออกจากเบ้าฟัน หลักการที่สำคัญที่สุด คือ ต้องพยายามนำฟันชิ้นนั้นๆ ใส่กลับเข้าตำแหน่งเดิมให้เร็วที่สุด และต้องให้เกิดอันตรายต่อเนื้อเยื่อที่หุ้มอยู่บริเวณโดยรอบฟันให้น้อยที่สุด

- กรณีที่ฟันหลุดออกจากเบ้าฟันทั้งซี่ แต่ยังไม่กระเด็นหลุดออกมาจากช่องปาก

กรณีนี้แสดงว่าฟันยังไม่ปนเปื้อนความสกปรกภายนอกช่องปากมาก ดีที่สุดคือให้รีบนำฟันใส่กลับเข้าสู่เบ้าฟันตามเดิมโดยเร็ว สำหรับการใส่ฟันกลับเข้าไปที่เดิม หากขณะนั้นมือสกปรกต้องล้างมือให้สะอาดก่อน (ระหว่างนั้นห้ามบ้วนเอาฟันออกมาข้างนอก ให้อมไว้ในปาก) จากนั้น ให้ใช้นิ้วมือที่สะอาดจับส่วนของตัวฟัน ห้ามจับที่รากฟันเด็ดขาด เพราะบริเวณรากฟันเป็นบริเวณที่มีเซลล์อยู่ ซึ่งเป็นเซลล์ที่มีความสามารถในการเชื่อมติดกับเซลล์ในเบ้าฟันได้ ส่วนวิธีการใส่ฟันกลับเข้าไปนั้น ให้สังเกตฟันซี่ข้างๆ พยายามใส่เข้าไปให้คล้ายฟันซี่ข้างเคียงอย่างเบามือที่สุด และรีบมาพบทันตแพทย์

- กรณีที่ฟันกระเด็นหลุดออกมานอกช่องปาก

ต้องรีบหาฟันให้เจอแล้วหยิบขึ้นมาโดยต้องระวัง คือ จับเฉพาะบริเวณตัวฟันเท่านั้น เพื่อให้กระทบกระเทือนเนื้อเยื่อรอบๆ รากฟันให้น้อยที่สุด ดูว่าบริเวณที่ฟันตกลงไปนั้นสกปรกหรือเปล่า ถ้าไม่สกปรกให้รีบจับฟันใส่เข้ายังที่เดิมในช่องปากได้เลย ถ้าบริเวณที่ฟันตกลงไปสกปรกก็ต้องทำความสะอาดฟันก่อน วิธีที่ดีที่สุด คือ การจับเฉพาะบริเวณตัวฟัน จากนั้นนำนมจืดมาเทราดลงบนฟัน แต่ให้ระมัดระวังส่วนผิวรากฟันอย่าใช้นิ้วหรือวัสดุใด ๆ ไปเช็ดถูบริเวณรากฟัน นอกจากนี้ การทำความสะอาดยังอาจนำฟันมาแกว่งๆ ในนมจืดได้ แต่ถ้าหากไม่มีนมจืดที่ตรงลงมา คือ ให้น้ำเกลือทำความสะอาดแทนได้ แต่ถ้าหากไม่มีทั้ง 2 อย่างสามารถใช้น้ำเปล่าทำความสะอาด แล้วรีบใส่ฟันกลับเข้าไปที่เดิม และไปพบทันตแพทย์โดยเร็ว

แต่ในกรณีที่ไม่สามารถนำฟันกลับเข้าไปที่เดิมได้ ให้รีบหาของเหลวมาแช่ฟัน ห้ามปล่อยให้ฟันแห้งเด็ดขาด เนื่องจากจะส่งผลต่อความสำเร็จในการรักษา แล้วไปพบทันตแพทย์โดยเร็ว ซึ่งของเหลวที่จะนำมาแช่ฟันที่เหมาะสมที่สุด คือ นมจืด แต่ถ้าหากไม่สามารถหาได้ ให้น้ำเกลือ น้ำลาย (โดยอมไว้ที่กระพุ้งแก้ม) หรือน้ำสะอาด ตามลำดับ และสำหรับแผลในตำแหน่งที่ฟันหลุดออกมา ให้ใช้ผ้ากอซ หรือ สำลีที่สะอาด วางบนแผลแล้วกดเบา ๆ จากนั้นให้รีบเดินทางมาพบทันตแพทย์โดยเร็ว

ขั้นตอนการรักษาคร่าวๆ

เมื่อมาพบทันตแพทย์ ทันตแพทย์จะตรวจดูความสมบูรณ์ของฟัน และสภาพเนื้อเยื่อในช่องปาก เพื่อใช้ประกอบการแผนการรักษา จากนั้นทันตแพทย์จะทำการนำฟันใส่กลับเข้าไปในกระดุกเบ้าฟัน และยึดด้วยลวดเพื่อให้ฟันอยู่นิ่ง และสามารถยึดติดกับกระดุกเบ้าฟันได้ จากนั้นจะนัดทำการรักษารากฟันเพื่อป้องกันการเกิดอาการแทรกซ้อนของฟันซี่นี้ต่อไป